

Nr 22.

Av herr **Östberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändringar i vissa kommunallagar m. m.

I den nu föreliggande kungl. propositionen nr 34 om ändringar i kommunallagarna har man i fråga om rösträtt i kommunen lagt till grund skattskyldigheten och denna princip har man givit en så stor räckvidd, att man velat giva rösträtt även åt *skattskyldig* mans hustru, ändå att hon icke själv är skattskyldig. Genom att sålunda införa ett slags tilläggsröstsystem har man velat lägga »tyngdpunkten vid kommunala avgöranden hos dem, som inom kommunen hava bildat familj och sålunda äro starkast bundna vid kommunens gemensamma intressen».

Det förhåller sig ju emellertid så, att den, som inom en kommun driver näring eller äger fastighet och som måhända på grund härav är en högst betydande skattedragare till kommunen, är långt starkare bunden »vid kommunens gemensamma intressen» än en gift person, som utan att vara fastighetsägare eller näringsidkare i kommunen ena året bor i en kommun men nästa år i en annan.

Det synes därför mycket oegentligt och inkonsekvent att, då man för kommunal rösträtt lägger till grund skattskyldigheten, utesluta sådana nu röstberättigade från kommunal rösträtt, vilka såsom fastighetsägare eller näringsidkare äro på det varaktigaste sätt bundna vid kommunen. Detta sker emellertid i den kungl. propositionen, då däri icke, såsom för närvarande är fallet, medgives rösträtt för omyndigs egendom, för oskiftat sterbhus och överhuvud för juridiska personer. Det är sant, att, om rösträtt fortfarande förbehålles dessa skattskyldiga, detta icke medför någon egentlig inverkan i det hela, men principiellt synes den nu föreslagna begränsningen icke vara hållbar.

Jag har därför velat härmed föreslå, att någon inskränkning icke göres i de grupper av kommunalt skattskyldiga, som för närvarande hava kommunal rösträtt.

Jag hemställer ock, att någon ändring icke göres i nu befintligt villkor för kommunal rösträtt, nämligen att vederbörande icke skall häfta för oguldna kommunalutskylder, i vidare mån än att stadgandet begränsas att gälla de tre närmast förflutna kalenderåren.

Vid genomförandet av den lika rösträtten för alla skattskyldiga synes det vara lika påkallat som i fråga om valrätt till riksdagens andra kammare, att åldersgränsen för man och kvinna, som må för sig utöva rötträtt, bestämmas till fyllda 24 år.

På grund av förestående föreslås följande ändringar i de nu föreliggande författningsförslagen:

i förordningen om kommunalstyrelse på landet:

§ 8.

Rättighet att deltaga i kommunalstämmans överläggningar och beslut tillkommer man eller kvinna, som

- a) är svensk undersåte,
- b) är medlem av kommunen samt enligt § 57 förbunden att till densamma erlägga skatt,
- c) senast under nästföregående kalenderår uppnått tjugufyra års ålder,
- d) icke häftar för oguldna kommunalutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren,
- e) icke är i konkurstillstånd, och
- f) icke är från ovannämnda rättighet utesluten på grund av ådömd straffpåföljd.

Enahanda rättighet tillkommer bolag och oskiftat dödsbo.

Rättighet, som ovan sägs, tillkommer ock gift kvinna, som icke vunnit boskillnad eller hemskillnad, ändå att hon icke är skattskyldig till kommunen, såframt dylik skattskyldighet åligger mannen och hon uppfyller övriga här ovan stadgade villkor.

§ 9.

Oförändrad enligt nu gällande lydelse.

i förordningen om kommunalstyrelse i stad:

§ 9.

Rättighet att vid allmän rådstuga deltaga i överläggningar och beslut i alla de staden rörande angelägenheter, vilka icke enligt rikets

grundlagar eller särskilda författningar äro vissa klasser av stadens medlemmar förbehållna, tillkommer man eller kvinna, som

- a) är svensk undersåte,
- b) är medlem av kommunen samt enligt § 57 förbunden att till densamma erlägga skatt,
- c) senast under nästföregående år uppnått 24 års ålder,
- d) icke häftar för oguldna kommunalutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren,
- e) icke är i konkurstillstånd, och
- f) icke är från ovannämnda rättighet utesluten på grund av ådömd straffpåföljd.

Enahanda rättighet tillkommer bolag och oskiftat dödsbo.

Rättighet, som ovan sägs, tillkommer ock gift kvinna, som icke vunnit boskillnad eller hemskillnad, ändå att hon icke är skattskyldig till kommunen, såframt dylik skattskyldighet åligger mannen och hon uppfyller övriga ovan stadgade villkor.

§ 10.

Oförändrad enligt nu gällande lydelse.

samt att vid bifall härtill övriga nu föreliggande författningsförslag undergå motsvarande ändringar ävensom i övrigt nödiga jämkningar i förslagen vidtagas.

De nu föreslagna förändringarna i den kommunala rösträtten komma att medföra vittgående rubbningar i nu bestående förhållanden, vilka rubbningar å många håll säkerligen kunna bliva äventyrliga. Vådan härför ökas i hög grad genom förslaget att upplösa de nuvarande kommunala representationerna samt kommunala nämnder och styrelser. Att sålunda avsätta behörigen valda kommunala förtroendemän från deras mandat är hittills okänt och synes mig icke böra vinna lagstiftarnes bifall.

Jag hemställer alltså,

att förslagen till övergångsstadganden i föreliggande kungl. proposition, i vad dessa stadganden åsyfta upplösning av kommunala representationer, nämnder och styrelser, måtte avslås.

Bland de förslag, som i hithörande frågor å senare tider framkommit, är även ett förslag därom, att stadsfullmäktige åtminstone i de större städerna skulle själva utse ett visst antal av fullmäktige. Denna tanke synes mig befogad och böra komma till tillämpning i städer med t. ex. mer än 20,000 innevånare.

För Stockholm skulle kunna stadgas, att stadsfullmäktige skulle bestå av dels 80 genom allmänna val utsedde fullmäktige, dels 20 fullmäktige valda av statsfullmäktige själva sålunda, att vid stadsfullmäktiges första sammanträde det år, då allmänna stadsfullmäktigeval ägde rum, utsågos för samma period, som dessa val avsågo, 10 ledamöter vardera gången. Dessa val inom stadsfullmäktige skola ske proportionellt och på samma sätt i tillämpliga delar som vid val till riksdagens första kammare inom fullmäktige.

Jag hemställer,

att vederbörande utskott ville låta utarbeta och framlägga förslag i dessa avseenden.

Sedan gammalt har det ansetts riktigt och lämpligt, att stadssamhällen i fråga om val till landsting tillerkändes en större representationsrätt än landsbygden, då dels städernas förhållanden vore mera mångskiftande, dels städernas skattebidrag till landstingens utgifter voro proportionsvis så mycket större än landsbygdens. Jag anser, att dessa skäl fortfarande äga sin fulla giltighet, och hemställer om avslag å den kungl. propositionen, i vad den avser en förändring av nu gällande bestämmelser i detta avseende.

Stockholm den 30 november 1918.

Johan Östberg.
